

Πανεπιστημίου. Ἐν και τὸ βιβλίον τοῦτο ἀπέχει τοῦ χώρου, τοῦ ὁποῖου τὸ περιοδικὸν ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ παρουσιάσῃ τοιαῦτα μελετήματα, ἐν τούτοις θὰ ἐπιχειρήσωμεν νὰ μνημονεύσωμεν τὰ λίαν ἐνδιαφέροντα κεφάλαια, ἅτινα ἀπὸσχόλησαν καὶ ἀπασχολοῦν τὴν σήμερον Παγκόσμιον Σκέψιν, ὡς εἶναι: «Γνώσις», «ἡ δομὴ τοῦ τυχαίου», «μαθήματα περὶ ζωῆς καὶ τὸ Τυχαῖον»: Ὁ θάνατος, «τὸ τυχαῖον εἰς τὸν κόσμον τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας» «τὸ νοερόν τυχαῖον», «Ὀντολογία τοῦ Τυχαίου», «τὸ τυχαῖον εἰς τὴν φύσιν», «τὸ κοσμικὸν τυχαῖον», «τὸ τυχαῖον καὶ ὁ χρόνος».

Εὐχομαι εἰς τὸν ὁμότιμον ἤδη καθηγητὴν κ. Μ. Conche νὰ συνεχίσῃ πρὸς τὴν ἐπιστήμην τὴν πλουσίαν αὐτοῦ προσφορὰν, πρὸς δόξαν τῆς κλασσικῆς Παιδείας καὶ τῆς ἐπιστήμης γενικώτερον.

A. N. ΖΟΥΜΠΟΣ

Ugo Piacentini, *Polarstern Antike*, Humanistisches Erbe in Wort und Bild, mit 30 Zeichnungen von Gabr. Mucchi, Verlag der Neuen Müncher Galerie, München 1988, σελ. 78.

Τὸ καλλιτεχνικώτατον αὐτὸ βιβλίον, μᾶλλον λεύκωμα λόγῳ τῶν 30 ὠραίων σχεδιαγραμμάτων τοῦ ζωγράφου, ἀρχιτέκτονος καὶ ποιητοῦ Μ. Mucchi, μετὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ καθιστᾶ αἰσθητόν, ὅτι ἡ Ἀρχαιότης μετὰ τὰ μεγάλα τῆς πνεύματα ἐστάθη κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν αἰῶνων ὁ διαρκῆς φάρος —πολιτικὸς ἀστὴρ— ὁ ὁποῖος ὑπεκίνησε τοὺς ἀξίους πολίτας πρὸς νέας ἰδέας καὶ κατευθύνσεις εἰς τὸν σύγχρονον βίον, ἀλλὰ συγχρόνως ἐβοήθησε πάντοτε νὰ κατανοήσῃ ὁ κόσμος ὀρθῶς φαινόμενα τοῦ βίου σημερινὰ πού εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὰ τῶν συνθηκῶν τοῦ παρελθόντος.

Ἐπάρχουν τριάκοντα μεγάλα ἰδέαι αἱ ὁποῖαι διατυπώνονται ὑπὸ τῶν μεγάλων στοχαστῶν τῆς ἀνθρωπότητος —Σωκράτης, Πλάτων, Ἀριστοτέλης, Ξενοφῶν, Πλούταρχος, Ὀμηρος, Κικέρων, Βεργίλιος, Σενέκας κ.ἄ.— αἱ ὁποῖαι ἐνέπνευσαν νεωτέρους ἐκλεκτοὺς στοχαστάς, ποιητάς, φιλοσόφους, κοινωνιολόγους, λ.χ. Hölderlin, Leopardi, Dante, Giordano Bruno, Owen, Gorki, Θωμᾶν Μῶρον, Liebknecht, Morton κ.ἄ. Τῶν προσώπων τούτων δίδονται τὰ ἀριστοτεχνικὰ σκίτσα. Ἡ κυριώτερα τῶν ἰδεῶν, περὶ τὴν ὁποίαν στρέφονται συχνότερον αἱ γνώμαι παλαιῶν καὶ νέων, εἶναι ἡ ἰδέα τῆς ἰσονομίας καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὴ τονίζεται μετὰ τὴν ἐξοχον προσωπογραφίαν τοῦ Ποσειδῶνος, εἰς τὸ ἐξώφυλλον, ἣν ἐσχεδίασε ὁ Mucchi ἐπὶ τῇ βάσει προτύπων τῶν Μουσειῶν τοῦ Βερολίνου. Εἶναι δὲ ὁ Ποσειδῶν τὸ σύμβολον τῆς ἰσότητος καὶ τῆς Δικαιοσύνης, ὅπως τὸ ἀντελαμβάνοντο αὐτὸ καὶ οἱ Ἕλληνες μετὰ τὰς διηγήσεις τοῦ ἐπὶ Κρόνου μακαρίου βίου, κυρίως ὅμως οἱ Λατῖνοι τόσον μετὰ τοὺς μεγάλους ποιητάς των ὅσον καὶ μετὰ τὸν λαμπρὸν ἑορτασμὸν τῶν Saturnalia, ὅτε ἐπεκράτει προσωρινῆ ἰσότης δικαιωμάτων ἐλευθέρων καὶ δούλων, ἀλλὰ καὶ ἀντιστροφή τοῦ ρόλου δούλου καὶ κυρίου.

Ὁ συγγραφεὺς, καθηγητὴς τοῦ Humboldt University τοῦ Βερολίνου, κινούμενος ἀνέτως ἀνὰ τοὺς λειμῶνας τῆς κλασσικῆς παιδείας, ἔχει ἐπιλέξει τῶν ἐκλεκτοτέρων πνευματικῶν γιγάντων τῆς Ἀρχαιότητος εὐστοχάτατα καίρια γενικῆς ἰσχύος διδάγματα, ὑποκινήσαντα καὶ διαρκῶς ὑποκινούντα τὸν ἀνθρώπον

εις γενναίας επιδόσεις κατά τὰ προγονικά ὑποδείγματα. Δείγματος χάριν παραθέτω ἓνα παράγγελμα τοῦ Leopardi νὰ στηριχθῶμεν εἰς τὸ μέγα παρελθόν:

*Ξυπνήστε τοὺς νεκρούς, ἀφοῦ οἱ ζωντανοὶ κοιμοῦνται.
Ὅπλιστε τὶς σβησμένες γλώσσες τῶν παλαιῶν ἡρώων,
γιὰ νὰ ἀναζητήσῃ τὴν ζωὴ ἢ σαπισμένη ἐποχὴ μας
καὶ νὰ τραπῇ εἰς ἄξιες πράξεις ἢ νὰ ἐντραπῇ.*

Τὸ ἐπιγραμματικῶς διατυπωμένον σύντομον περιεχόμενον τοῦ βιβλίου μὲ τὴν συνεργασίαν τῶν ὑπερόχων προσωπογραφιῶν προκαλεῖ πνευματικὴν καὶ αἰσθητικὴν ἔξαρσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

Ἰω. Κ. Προμπονά, Τὰ Ὀμηρικὰ Ἔπη καὶ τὸ Νεοελληνικὸ δημοτικὸ τραγούδι, τόμ. Β' (Ἑρμηνευτικὸ ὑπόμνημα) 1989, σελ. 243.

Ὁ παρῶν β' τόμος, ὁμώνυμος τοῦ πρώτου, τοῦ 1987, ἀποτελεῖ ὡς καὶ ὁ ὑπότιτλος ἐξηγεῖ, ἀπλοῦν ἑρμηνευτικὸν ὑπόμνημα πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς διδασκαλίας τῶν φοιτητῶν. Ἦδη ὁ α' τόμος, οὐτινος ἐγένετο παρουσίασις ἐν τῷ περιοδικῷ, τόμ. 39 (1987), σελ. 237-241, ἀπετέλεσε μνημειώδη ἐργασίαν πολύμοχθον, ἀποδεικνύουσαν ἀφ' ἑαυτῆς εἰς τὸν φιλόλογον ἀναγνώστην πόσον ἡ ποίησις τοῦ Ὀμήρου ζῆ συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἀνὰ τοὺς αἰῶνας εἰς τὸν νουν καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐκφράζουσα τὰς αὐτὰς σκέψεις καὶ τὰ αὐτὰ αἰσθήματα, συχνότατα μὲ τὰς αὐτὰς λέξεις καὶ μὲ ρυθμὸν συγγενῆ. Τὸ ἔργον τοῦ Προμπονά ἀποδεικνύει εἰς τὸν τομέα τῆς δημοτικῆς ποιήσεως αὐτὸ ποῦ ἀπέδειξεν εἰς τὸν τομέα τῶν παραδόσεων ὁ Ν. Γ. Πολίτης, ὅτι δηλ. οἱ Ἕλληνες ἀνὰ πάντας τοὺς αἰῶνας μέχρι σήμερον συνεχῶς διατηροῦν τὸν αὐτὸν τρόπον θεωρήσεως τοῦ κόσμου καὶ τοῦ βίου, τὸν ὅποιον διατυπώνουν εἰς λόγον πεζὸν ἢ ἔμμετρον δι' ὁμοίων ἢ παραπλησίων γλωσσικῶν καὶ ποιητικῶν μέσων. Ὁ τρόπος δ' αὐτὸς εἶναι καθολικὸς τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἀποδεικνύει ὁ τόπος καταγωγῆς τῶν ποιητικῶν συλλογῶν ἀπὸ Πόντου, Μ. Ἀσίας, Θράκης, Μακεδονίας, Ἠπείρου, μέχρι Κρήτης, Κύπρου, Δωδεκανήσου καὶ Αἰγαίου καὶ μαρτυρεῖ τὴν ἐπιβίωσιν τῆς ἐθνικῆς ἑλληνοτρόπου νοοτροπίας, τῆς ἐθνικῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ φεῦ, καὶ τῶν ὀλεθρίων ἐθνικῶν ἐλαττωμάτων, τῶν ὁποίων δυστυχῶς δὲν καταρθώσαμεν νὰ ἀπαλλαγῶμεν οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον.

Ὁ παρῶν β' τόμος ἀπαρτίζεται ἐκ δύο τμημάτων, εἰς τὸ α' τῶν ὁποίων ἔχουν ἐπιλεγῆ ἐκ τοῦ ἀφθονωτάτου ὕλικου τοῦ α' τόμου 30 ἐκφράσεις κοινὰ εἰς τε τὰ Ὀμηρ. Ἔπη καὶ εἰς τὸ ΝΕ Δημ. τραγούδι. Ἐδῶ καθοδηγοῦνται οἱ φοιτηταὶ εἰς παραβολὴν καὶ σύγκρισιν ποικίλης φύσεως, μοτίβων, λεκτικῆς μορφῆς, ρυθμοῦ, ἐννοιῶν καὶ εἰς ἀναγνώρισιν μεταξὺ τῶν διαφόρων παραλλαγῶν τῶν ποικίλων σχέσεων κατὰ τοὺς κανόνας μιᾶς ἀρτίας καθοδηγήσεως. Εἰς τὸ β' τμημα ἐπιλέγονται δέκα θεματικὰ στοιχεῖα κοινὰ εἰς τὰ ἔπη καὶ εἰς τὸ δημοτικὸ τραγούδι, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀναλύονται τὰ πολυποικίλα γνωρίσματα καὶ ἐρευνῶνται φιλολογικῶς μετὰ παρακολουθήσεως αὐτῶν εἰς ἀνάλογα ποιήματα ξένων λαῶν. Ἐν παραρτήματι παρατίθενται τρεῖς φοιτητικαὶ ἐργασίαι σχετικαὶ πρὸς σύγκρισιν θεματικῶν στοιχείων, ἐκλεγείσαι ἐκ 400 ὁμοίων ἐκπονηθεισῶν ὑπὸ τῶν φοιτητῶν. Καὶ ἀκριβῶς ἐκ τῶν ἐργασιῶν τούτων καταφαίνεται πόσον οἱ